

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA IGUALTAT I LA NO DISCRIMINACIÓ (PARTICIPACIÓ CIUTADANA)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 2 d'agost de 2024, la ciutadana, en representació de l'Associació Antiga Massana, va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- L'Associació feia ús de l'espai de l'antiga Escola Massana des del juny de 2020 quan, arran de la pandèmia, s'aguditzaven les necessitats socials del barri. Des d'aquell moment, estaven treballant amb l'Ajuntament amb l'objectiu d'aconseguir una cessió formal de l'espai.
- Després de diverses reunions amb el responsable polític del Districte de Ciutat Vella es va arribar al compromís municipal de cessió de l'espai. **Aquesta voluntat municipal es va aprovar en el Consell de Districte que va tenir lloc el 21 de juliol de 2022**, amb el suport gairebé unànime de tots els grups polítics municipals. Posteriorment, representants de l'Associació i del Districte es van reunir diverses vegades a fi de formalitzar la cessió de l'espai.
- Com a resultat, l'Associació va demanar formalment al consistori la cessió d'ús de l'espai, a través de Patrimoni Ciutadà. La sol·licitud de cessió d'ús es va informar favorablement en la Taula de Patrimoni Ciutadà que va tenir lloc el 30 de març de 2023. Tot i això, el document contractual que havia de formalitzar aquesta cessió no va arribar a aprovar-se.
- El 22 de juliol de 2024, l'Ajuntament havia notificat la incoació d'un expedient per a la recuperació d'ofici de la possessió de la finca. L'Associació havia demanat sense èxit interlocució amb el Districte i, mitjançant instància, havia sol·licitat que s'incloués la concessió de l'antiga Escola Massana en el debat sobre el Pacte per Ciutat Vella.
- L'Ajuntament va continuar amb la tramitació del procediment per a la recuperació d'ofici de la recuperació de la finca, i el dia 14 d'octubre de 2024 va notificar-se a l'Associació l'execució de la resolució de desallotjament, assenyalant el dia 17 d'octubre de 2024 com a data de llançament dels ocupants eventuals.

- El dia 15 d'octubre de 2024, l'Associació va demanar mesures cautelars urgents contra la resolució de desallotjament davant del jutjat contenciós administratiu de Barcelona.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **al Districte de Ciutat Vella** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El 7 d'agost de 2024 es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Davant la manca de resposta al requeriment d'aquesta institució, el 7 d'octubre es va instar de nou al Districte de Ciutat Vella a fi que col·laborés amb la Sindicatura i li traslladés la informació demanada.

Atès que l'òrgan municipal no ha facilitat la informació sol·licitada, i davant les imminents actuacions dirigides a executar la resolució de desallotjament, la Sindicatura, un cop examinat el contingut de la queixa, la documentació aportada per la persona interessada i la normativa aplicable, emet la següent decisió.

CONSIDERACIONS

1. Sobre la manca de col·laboració municipal en la tasca supervisora d'aquesta institució

L'Ajuntament no ha facilitat a la Sindicatura de Greuges de Barcelona la informació que es va sol·licitar per resoldre la queixa. Per tant, **incompleix el deure de col·laboració** establert per l'article 3.7 de la normativa reguladora de la institució de la Sindicatura de Greuges de Barcelona (aprovada per la Comissió de Govern en sessió del 19 de gener de 2005).

D'acord amb aquests fets, **es recorda al Districte de Ciutat Vella l'obligació de col·laborar amb aquesta Sindicatura per tal que pugui desenvolupar**

adequadament la seva tasca de supervisió dels serveis municipals, i alhora vetllar pels drets de la ciutadania.

2. Sobre la legitimació de l'ús de l'antiga Massana per part de l'Associació Antiga Massana

Com s'ha apuntat anteriorment, l'antiga Escola Massana es va ocupar en el context de pandèmia, quan es van intensificar les necessitats de suport i xarxa veïnal per donar resposta a la ciutadania en situació més vulnerable.

L'ocupació d'aquell immoble va ser tolerada pel consistori, que va mostrar interès i voluntat en regularitzar-la. Així es va fer palès en el Consell de Districte de Ciutat Vella que va tenir lloc el dia 21 de juliol de 2022, quan el govern del Districte va aprovar la proposició següent:

- Assumir el compromís de la realització del projecte i posterior construcció d'un equipament de vida comunitària en l'actual emplaçament de l'antiga Escola Massana, per atendre les diverses necessitats socials dels veïns i veïnes del districte.
- Que en el disseny de l'equipament, a més de les entitats referents, s'incorpori també el col·lectiu Antiga Escola Massana per tal d'aportar el seu coneixement i experiència acumulada en el temps de l'activitat i dinamització de l'espai que desenvolupen des de fa dos anys.
- Que es generi un espai d'acompanyament al col·lectiu Antiga Escola Massana per conèixer tots els mecanismes per l'obtenció de la cessió d'ús de l'espai mitjançant l'autogestió.

A partir d'aquí, les entitats que tenien la seu en aquell indret es van constituir en associació a fi de poder tramitar una cessió d'ús d'aquell espai i donar continuïtat a les seves activitats.

En aquest punt, convé citar el Decret 336/1988, de 17 d'octubre, del reglament del patrimoni dels ens locals (RPEL), que regula **la cessió en precari de l'ús dels béns patrimonials:**

Article 75:

1. **Els ens locals poden cedir en precari l'ús de béns patrimonials** a altres administracions o entitats públiques, o a **entitats privades sense ànim de lucre que els hagin de destinar a fins d'utilitat pública o d'interès social**, sempre en benefici d'interessos de caràcter local.
2. L'acord de cessió ha de determinar la finalitat concreta a què les entitats o les institucions beneficiàries han de destinar els béns.

En aquest cas, consta que l'Associació, amb acompanyament municipal, va tramitar una sol·licitud de cessió d'espai que es va informar de manera favorable en la Taula de Patrimoni ciutadà d'ús i gestió comunitària que va tenir lloc el 30 de març de 2023. Aquesta petició venia avalada per una justificació de l'interès de la inscripció de la cessió, elaborada pel Districte de Ciutat Vella, en què es reconeixia l'interès social de l'activitat que desenvolupava l'Associació.

L'acord de cessió, però, no es va arribar a formalitzar contractualment malgrat la voluntat mostrada per l'anterior consistori. Per tant, l'Associació, durant aquest procés administratiu de recuperació d'ofici, es troba amb dificultats per poder acreditar el títol que legitima l'ocupació del bé immoble.

3. Sobre la facultat municipal de recuperació possessòria dels seus béns

L'actual consistori té previst implementar un projecte cultural i de serveis d'apropament a la ciutadania, que afecta el conjunt arquitectònic del recinte de l'antic Hospital de la Santa Creu, motiu pel qual justifica la urgència de la tramitació de l'expedient de recuperació d'ofici de la possessió de la finca.

En aquest sentit, la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local (LRBRL) atribueix a les administracions locals una potestat específica per tal de recuperar la possessió dels seus béns a través de la recuperació d'ofici. Concretament:

Article 4:

1. En qualitat d'administracions públiques de caràcter territorial, i dins l'esfera de les seves competències, corresponen en tot cas als municipis, províncies i les illes:
  - d) Les potestats expropiatòries i de recerca, delimitació i recuperació d'ofici dels seus béns.

Article 82:

Les entitats locals gaudeixen, respecte dels seus béns, de les prerrogatives següents:

- a) La de recuperar per si mateixes la possessió en qualsevol moment quan es tracti dels de domini públic, i en el termini d'un any, els patrimonials.

Ara bé, tot i que el desnonament administratiu està expressament reconegut a la normativa reglamentària, aquesta diferència entre **la qualificació del bé com de domini públic o com a bé patrimonial** (inscrit en el registre de la propietat), oferint procediments de recuperació diferents en el cas que es tracti d'un bé patrimonial amb més d'un any d'ocupació. En aquest darrer cas, s'insta a la via judicial.

Pel que fa a l'àmbit autonòmic, el RPEL estableix:

Article 147: recuperació d'ofici

1. Els ens locals poden recuperar per si mateixos, en qualsevol moment, la possessió dels seus béns de domini públic.
2. Igualment, **poden recuperar els béns patrimonials en un any, a comptar de l'endemà de la data en què s'ha produït la usurpació**, i és suficient durant aquest termini haver notificat l'acord resolutori, que contindrà l'ordre al pertorbador o usurpador perquè cessi en la seva actuació, comminant-lo a què deixi a la lliure disposició de l'ens el bé ocupat. **Passat aquest període, només ho poden fer acudint davant la jurisdicció ordinària.**

Aquesta mateixa previsió es recull per als casos de cessió dels béns en precari. Segons disposa el RPEL:

Article 76:

1. El precari s'extingeix per la reclamació del bé feta per l'ens local, amb el requeriment previ al precarista amb un mes d'antelació, i també per la devolució d'aquest per part del precarista. També s'extingeix automàticament en el cas que el bé es destini a una altra finalitat.
2. **Si el precarista es nega a lliurar el bé**, l'ens local pot recuperar-lo per si mateix, en via administrativa, amb la incoació prèvia de l'expedient contradictori, **si no ha transcorregut un any des del lliurament de bé. Transcorregut aquest termini, ha de recórrer als tribunals ordinaris** i exercir l'acció corresponent.

En el procediment emprat pel consistori, ha qualificat la naturalesa del bé com de domini públic, fet que justificaria la seva manera de procedir. En canvi, l'Associació entén que es tracta d'un bé de caràcter patrimonial i, per tant, el procediment per la seva recuperació seria diferent, requerint la intervenció judicial.

Precisament, aquesta és una de les qüestions que l'Associació ha plantejat en el recurs contenciós administratiu interposat. Ara **caldrà determinar la naturalesa del bé per aclarir quin és el procediment que hauria d'emprar el consistori per a la seva recuperació.**

Una altra qüestió que desconeixem és el calendari d'execució del projecte cultural que tindrà aquell recinte. Aquesta era una de les informacions que la Sindicatura va requerir al consistori en el seu moment.

Sense arribar a conèixer aquesta dada i entenent que no és immediata, **la Sindicatura**, sense perjudici de les potestats de recuperació dels béns públics que assisteixen al consistori, **considera que**, en aquest cas, tenint en compte el calendari d'execució del projecte constructiu, **seria bo reflexionar sobre el termini d'execució de la desocupació i sobre les alternatives que es podrien oferir a l'Associació per tal que continuï oferint la seva tasca comunitària, reconeguda pel mateix consistori com d'interès general.**

Convindria generar un espai de debat que permeti trobar solucions adequades i ajustades als interessos d'ambdues parts. En aquest sentit, **des de la nostra institució oferim la possibilitat d'intervenir per arribar a un acord satisfactori per totes les parts.**

4. Sobre l'interès del projecte al barri del Raval

L'Antiga Massana, s'ubica al carrer Floristes de la Rambla, 1, en ple barri del Raval. Aquesta entitat, tal com exposa als seus estatuts, pretén constituir un espai comunitari i veïnal, amb la finalitat de construir un eix de participació veïnal i comunitària, que integri altres associacions o col·lectius del barri, potenciar experiències d'economia social i solidària, afavorir la igualtat i la no discriminació, desenvolupar activats i projectes d'àmbit cultural, lúdic i formatiu, entre d'altres.

És necessari destacar la importància que aquesta experiència es desenvolupi al barri del Raval. Segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, concretament, els Indicadors socioeconòmics per barris de Barcelona de l'any 2021, la renda mitjana per persona al barri del Raval, era de 10.050,5 € (sols per sobre dels barris de Torre Baró, Ciutat Meridiana i La Trinitat Vella). Pel que fa a la població ocupada, al Raval constava un 53 % del total (el mateix percentatge que Torre Baró, i superant els barris d'El Besòs i El Maresme, Ciutat Meridiana, Can Peguera i el Gòtic).

Aquests són alguns indicadors que evidencien la situació socioeconòmica del barri, als quals cal sumar-n'hi altres com l'elevat percentatge de joves sense estudis postobligatoris i també la població estrangera de països de renda baixa o mitjana.

Resulta evident, doncs, que la complexitat i les necessitats del barri són molt importants, realitat ben coneguda des del Districte de Ciutat Vella, i que, per tant, la suma de la tasca de les administracions públiques, entitats i el teixit associatiu resulta fonamental.

En aquesta línia, volem destacar que tal com disposa l'article 1 de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la ciutat, la ciutat és un espai col·lectiu que pertany a tots els seus habitants que tenen dret a trobar-hi les condicions per a la seva realització política, social i ecològica, fet que comporta assumir també deures de solidaritat.

Així doncs, l'Ajuntament de Barcelona treballa l'acció comunitària als barris, acompanyament, potenciant i enfortint les xarxes i el treball comunitari als barris de la ciutat. També l'any 2021 va aprovar-se la Mesura de govern "Impulsant l'acció social: Territori, participació i comunitat", la qual, malgrat que es vincula amb els serveis socials, posa èmfasi sobre la visió col·lectiva per orientar els canvis socials.

En aquesta línia, la Sindicatura de Greuges de Barcelona, ha pogut disposar del document titulat "**Justificació de l'interès d'inscripció al programa de patrimoni**

ciudadà en la cessió d'un espai municipal a entitats i/o projectes sense ànim de lucre". Es tracta d'un **Informe justificatiu** signat per responsables del Districte de Ciutat Vella. L'informe exposa que el barri de Raval és un barri castigat per la gentrificació, els problemes d'habitatge, i amb situacions laborals precàries que fins i tot poden arribar a afectar a la disposició d'aliments, motius pels quals històricament s'ha generat la necessitat d'espais de suport mutu. Així, l'Antiga Massana engloba diferents col·lectius del barri i col·labora amb altres entitats del territori. Des dels diferents col·lectius que hi participen, es treballa per donar resposta a necessitats del veïnat, esdevenint també un punt de trobada i cohesió, **duent a terme activitats que no són possibles en els equipaments de què disposa el barri del Raval.**

L'informe justificatiu va ser un dels elements valorats a la **Taula de Patrimoni ciudadà d'ús i gestió comunitària, de data 30 de març de 2023.** En aquesta reunió es van valorar diferents sol·licituds de cessió d'espais i, consta a l'acta de la mateixa que **es va acordar informar favorablement de la sol·licitud de l'associació Antiga Massana.** Si bé es tracta d'una proposta d'autorització provisional, donada la previsió de les obres de rehabilitació previstes. També es planteja la necessitat de fer unes petites obres per tal que l'espai pugui adequar-se a la pública concurrència.

En vista de tots els elements aportats, aquesta Sindicatura considera provades, d'una banda, la necessitat del barri de disposar d'un espai per a desenvolupar activitats i des del qual es pugui potenciar la dimensió comunitària i solidària, contribuint a la seva cohesió social. De l'altra, que l'associació Antiga Massana ja està duent a terme aquesta tasca, com es recull en les valoracions tècniques municipals, i que ha de poder continuar desenvolupant-la, atès que no hi ha altres alternatives disponibles al barri per a cobrir aquesta comesa.

5. Sobre el diàleg municipal amb l'associació Antiga Massana

L'associació Antiga Massana, al llarg dels anys d'ús de l'espai, ha interlocutat proactivament i de manera freqüent amb el consistori, aconseguint un diàleg fluid en l'intent de regularitzar la situació del local. Aquesta situació hauria canviat en els darrers mesos per un canvi de posicionament municipal sobre l'ús de l'espai.

En aquest context, l'associació, mitjançant instància, va demanar a l'Ajuntament que s'incloués l'Antiga Massana en el debat del Pacte per Ciutat Vella, per tal d'abordar la qüestió de l'ús de l'espai. L'associació manifesta que no havia obtingut resposta a aquesta petició.

El consistori, coneixedor dels reptes i la complexitat que comporta la gestió d'un districte en què conflueixen realitats molt diverses, va apostar per iniciar un procés participatiu que ha de finalitzar amb el **Pacte per Ciutat Vella.** Segons la web municipal, el Pacte per Ciutat Vella cerca la transformació del districte, a través del

diàleg. Entre els quatre eixos temàtics del Pacte, hi ha el relatiu a persones (salut, habitatge, cultura, esport i educació) i el de vincle (persones migrades, ciutadania, diàleg, igualtat, governança, projecció al mon). Molts d'aquests àmbits es corresponen amb interessos de l'associació.

Per tant, la Sindicatura entén que davant de la situació plantejada, i una voluntat de diàleg explicitada per ambdues parts en el marc del Pacte per Ciutat Vella, cal cercar una solució pactada, atès l'interès general comú que persegueixen.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació del Districte de Ciutat Vella està mancada d'un espai de diàleg i reflexió capaç d'arribar a una solució consensuada amb l'Associació Antiga Massana, en benefici del bé comú i de l'interès públic.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la següent decisió:

- **Recomanar al Districte de Ciutat Vella** que reflexioni sobre la immediatesa del desallotjament, tenint en compte el calendari d'execució de les obres previstes per adequar el recinte a l'espai cultural projectat.
- **Recomanar al Districte de Ciutat Vella** que explori la possibilitat d'oferir altres espais alternatius que permetin donar continuïtat a la tasca que està desenvolupant l'Associació Antiga Massana en el barri del Raval.
- **Recomanar al Districte de Ciutat Vella** que generi un espai de diàleg amb l'Associació Antiga Massana, a fi d'arribar a una solució satisfactòria d'aquesta situació en benefici de l'interès públic, en el marc del Pacte per Ciutat Vella.
- **Oferir al Districte de Ciutat Vella** la predisposició d'aquesta institució d'intervenir amb les parts per cercar un acord viable i realista a la problemàtica sorgida arran de la tramitació de l'expedient de recuperació d'ofici de l'antiga Escola Massana.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.